Ceturtdiena, 2022. gada 9. jūnijs

P9_TA(2022)0240

Tiesiskums un Polijas valsts ekonomikas atveseļošanas plāna iespējama apstiprināšana

Eiropas Parlamenta 2022. gada 9. jūnija rezolūcija par tiesiskumu un Polijas valsts ekonomikas atveseļošanas plāna iespējamo apstiprināšanu (ANM) (2022/2703(RSP))

(2022/C 493/10)

Eiropas Parlaments,

— ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienību (LES) 1., 2., 1. un 19. pantu,

— ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu,

— ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu ([1]) (ANM regula),

— ņemot vērā saskaņā ar LES 7. panta 1. punktu sagatavoto Komisijas 2017. gada 20. decembra pamatoto priekšlikumu Padomes lēmumam attiecībā uz tiesiskumu Polijā: priekšlikums Padomes lēmumam par konstatēšanu, ka ir droša varbūtība, ka Polija varētu nopietni pārkāpt tiesiskumu (COM(2017)0835),

— ņemot vērā 2018. gada 1. marta rezolūciju par Komisijas lēmumu piemērot LES 7. panta 1. punktu attiecībā uz stāvokli Polijā ([2]),

— ņemot vērā Komisijas 2022. gada 23. maija ieteikumu Padomes ieteikumam par Polijas 2022. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Polijas 2022. gada konverģences programmu (COM(2022)0622) (turpmāk "2022. gada Eiropas pusgada konkrētai valstij adresētie ieteikumi"),

— ņemot vērā 2020. gada 17. septembra rezolūciju par priekšlikumu Padomes lēmumam par konstatēšanu, ka ir droša varbūtība, ka Polija varētu nopietni pārkāpt tiesiskumu ([3]),

— ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES, *Euratom*) 2020/2092 (2020. gada 16. decembris) par vispārēju nosacītības režīmu Savienības budžeta aizsardzībai (Tiesiskuma nosacījumu regula),

— ņemot vērā 2021. gada 24. jūnija rezolūciju par Komisijas 2020. gada ziņojumu par tiesiskumu ([4]),

— ņemot vērā 2021. gada 8. jūlija rezolūciju par vadlīniju izveidi attiecībā uz vispārējā nosacītības režīma piemērošanu Savienības budžeta aizsardzībai ([5]),

— ņemot vērā 2021. gada 16. septembra rezolūciju par mediju brīvību un tiesiskuma aizvien lielāku pasliktināšanos Polijā ([6]),

— ņemot vērā 2021. gada 21. oktobra rezolūciju par tiesiskuma krīzi Polijā un ES tiesību pārākumu ([7]),

([1]) OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.
([2]) OV C 129, 5.4.2019., 13. lpp.
([3]) OV C 385, 22.9.2021., 317. lpp.
([4]) OV C 81, 18.2.2022., 27. lpp.
([5]) OV C 99, 1.3.2022., 146. lpp.
([6]) OV C 117, 11.3.2022., 151. lpp.
([7]) OV C 184, 5.5.2022., 154. lpp.

— ņemot vērā 2022. gada 10. marta rezolūciju par tiesiskumu un Eiropas Savienības Tiesas nolēmuma sekām ([8]),

— ņemot vērā 2022. gada 5. maija rezolūciju par uzklausīšanām par Poliju un Ungāriju, kas notiek saskaņā ar LES 7. panta 1. punktu ([9]),

— ņemot vērā Eiropas Savienības Tiesas (EST) un Eiropas Cilvēktiesību tiesas (ECT) judikatūru,

— ņemot vērā Komisijas 2022. gada 1. jūnija priekšlikumu Padomes īstenošanas lēmumam par Polijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu (COM(2022)0268),

— ņemot vērā Padomes un Komisijas 2022. gada 7. jūnija paziņojumu – Tiesiskums un Polijas valsts ekonomikas atveseļošanas plāna iespējama apstiprināšana (ANM),

— ņemot vērā Reglamenta 132. panta 2. un 4. punktu,

A. tā kā Savienība ir dibināta, pamatojoties uz vērtībām, kas respektē cilvēka cieņu, brīvību, demokrātiju, līdztiesību, tiesiskumu un cilvēktiesību, tostarp pie minoritātēm piederošu personu tiesību, ievērošanu, kā paredzēts LES 2. pantā, atspoguļots ES Pamattiesību hartā un nostiprināts starptautiskajos cilvēktiesību līgumos; tā kā šīs vērtības, kas ir kopīgas visām dalībvalstīm un ko visas dalībvalstis brīvprātīgi ir apņēmušās ievērot, ir Savienības iedzīvotāju tiesību pamats;

B. tā kā jebkurš nepārprotams risks, ka kāda dalībvalsts varētu nopietni pārkāpt LES 2. pantā noteiktās vērtības, ne tikai attiecas uz konkrēto dalībvalsti, kurā tas īstenojas, bet ietekmē arī pārējās dalībvalstis, to savstarpējo uzticēšanos, pašu Savienības būtību un tās institūciju darbību, kā arī tās pilsoņu pamattiesības, kas noteiktas Savienības tiesību aktos;

C. tā kā Polijas valdības ierosinātās izmaiņas, jo īpaši tiesu sistēmā, ir izraisījušas nopietnu demokrātijas un tiesiskuma pasliktināšanos;

D. tā kā tiek ziņots, ka 2022. gada 1. jūnijā komisāru kolēģijas pieņemtais lēmums par priekšlikumu Padomes īstenošanas lēmumam par Polijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu nebija vienprātīgs;

E. tā kā 2021. gada oktobra plenārsesijā Komisijas priekšsēdētāja *U. von der Leyen* izklāstīja trīs kritērijus Polijas atveseļošanas un noturības plāna apstiprināšanai — likvidēt Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātu, reformēt tiesnešu disciplinārlietu procedūru un atjaunot amatā Disciplinārlietu palātas atstādinātos tiesnešus;

F. tā kā Parlaments ir atkārtoti aicinājis Komisiju un Padomi neapstiprināt Polijas atveseļošanas un noturības plāna projektu, kamēr Polijas valdība nav pilnībā un pienācīgi īstenojusi EST un starptautisko tiesu spriedumus, un nodrošināt, ka plāna novērtējums garantē atbilstību attiecīgajiem konkrētai valstij adresētajiem ieteikumiem, jo īpaši attiecībā uz tiesu neatkarības nodrošināšanu;

G. tā kā Polijā reformas tieslietu jomā vēl turpinās un ar nesenajiem likumprojektiem, kas nodoti balsošanai, un apspriežamajiem priekšlikumiem netiek efektīvi risinātas visas bažas par attiecīgo tiesu iestāžu neatkarību un par disciplinārlietām; tā kā Polijas Senāts mēģina grozīt šos priekšlikumus, lai tos saskaņotu ar tiesu neatkarības principu; tā kā vairāki tiesneši joprojām saskaras ar disciplinārlietām un/vai nav atjaunoti amatā;

H. tā kā Polijas iestādes nesen ir veikušas vairākus tādus pasākumus, kas ir tiešā pretrunā Komisijas priekšsēdētājas nosauktajiem trim nosacījumiem — tostarp 2022. gada februārī atstādinājušas no amata tiesnesi par Eiropas tiesību aktu un Eiropas tiesu spriedumu piemērošanu; tā kā turklāt Polijas prezidents ir iecēlis amatā vairāk nekā 200 jaunu tā dēvēto "jaunā sastāva tiesnešu", viņu vidū 4 tiesnešus darbam Augstākajā tiesā, kuru kandidatūru izvirzīšanā tika

([8]) Pieņemtie teksti, P9_TA(2022)0074.
([9]) Pieņemtie teksti, P9_TA(2022)0204.

pieļautas kļūdas (viņu kandidatūras tika izvirzītas pēc Valsts tiesu padomes (Valsts tiesu padomes jaunajā sastāvā) pieprasījuma); tā kā turklāt 2022. gada 10. martā pēc tieslietu ministra pieprasījuma politizētā un pilnībā pakļautā "Konstitucionālā tiesa" (piedaloties tā dēvētajiem aizvietojošajiem tiesnešiem) apdraudēja Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 6. panta likumīgumu Polijā, jo tā apšaubīja Eiropas Cilvēktiesību tiesas un Polijas tiesu spēju pārbaudīt tiesnešu iecelšanas pareizību un Valsts tiesu padomes jaunajā sastāvā neatkarību;

I. tā kā ANM regulā ir skaidri noteikti nepieciešamo nosacījumi valsts plāna sagatavošanai, apstiprināšanai un īstenošanai un jo īpaši 19. pantā un V pielikumā — tie 11 kritēriji, pēc kuriem Komisijai jānovērtē, proti, vai ir sagaidāms, ka attiecīgās dalībvalsts ierosinātie pasākumi, izmantojot Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM) līdzekļus, novērsīs, atklās un izlabos korupciju, krāpšanu un interešu konfliktus; tā kā ANM regula paredz, ka struktūrām, kurām uzticēta kontroles un uzraudzības veikšana, ir juridiskās pilnvaras un administratīvā spēja savus uzdevumus veikt neatkarīgi un tā kā pašā Padomes īstenošanas lēmuma projektā ir uzsvērts, ka efektīva tiesu iestāžu aizsardzība ir priekšnoteikums iekšējās kontroles sistēmas darbībai;

J. tā kā 2022. gada Eiropas pusgada konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos Komisija norādīja, ka tiesu sistēmas neatkarība, efektivitāte un kvalitāte ir būtiski elementi šajā ziņā un ka Polijā tiesiskuma situācija ir pasliktinājusies un tiesu neatkarības situācija joprojām rada nopietnas bažas, uz ko ir norādīts arī vairākos EST un Eiropas Cilvēktiesību tiesas nolēmumos;

K. tā kā 2022. gada Eiropas pusgada konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos Komisija ieteica Polijai 2022. un 2023. gadā cita starpā rīkoties, lai uzlabotu investīciju vidi, jo īpaši aizsargājot tiesu iestāžu neatkarību un nodrošinot efektīvas sabiedriskās apspriešanas un sociālo partneru iesaistīšanu politikas veidošanas procesā;

L. tā kā ir sagaidāms, ka ANM mīkstinās Covid-19 pandēmijas smagāko ietekmi uz ES ekonomiku un iedzīvotājiem un pozitīvi ietekmēs ES atveseļošanu un noturību, kā arī veicinās zaļo un digitālo pārkārtošanos, ja to īstenos efektīvi, vienlaikus stingri ievērojot tiesiskumu un ES līdzekļu pareizu finanšu pārvaldību;

M. tā kā Komisija uzskata, ka Polijas plānā ir iekļauti ar tiesu iestāžu neatkarību saistīti starpposma mērķrādītāji, kuru mērķis ir uzlabot investīciju vidi un radīt apstākļus atveseļošanas un noturības plāna efektīvai īstenošanai; tā kā ANM ietvaros izmaksu nevar veikt, kamēr nav pierādīta šo starpposma mērķrādītāju izpilde;

N. tā kā saskaņā ar ANM regulas 13. panta 1. punktu pēc 2021. gada 31. decembra pieņemtie plāni nav tiesīgi saņemt priekšfinansējumu,

1. pauž nopietnas bažas par to, ka Komisija 2022. gada 1. jūnijā pozitīvi novērtēja Polijas atveseļošanas un noturības plānu, ko Polija iesniedza 2021. gada 3. maijā, ņemot vērā valsts esošos un pastāvīgos pārkāpumus attiecībā uz LES 2. pantā noteiktajām vērtībām, tostarp tiesiskumu un tiesu iestāžu neatkarību; atkārto, ka šādu pārkāpumu esamība ir pienācīgi dokumentēta daudzos tiesas spriedumos, ES iestāžu nostājās un novērtējumos, tostarp Parlamenta rezolūcijās un saskaņā ar LES 7. panta 1. punktu pašlaik īstenotajā procedūrā, kā arī citu starptautisko organizāciju dokumentos; atgādina, ka EST un ECT nolēmumu ievērošana un ES tiesību pārākuma ievērošana nav apspriežams jautājums un to nedrīkst izmantot kā tirgošanās līdzekli;

2. pauž nožēlu par to, ka atveseļošanas un noturības plānā (ANP) iekļautie nosacījumi neparedz nekavējoties atjaunot visus nelikumīgi no amata atstādinātos tiesnešus viņu agrākajos amatos, un mudina Polijas valdību būtiski paātrināt viņu atjaunošanu iepriekšējā amatā un Komisiju uzraudzīt un veicināt šo procesu; uzskata, ka lēmuma par atstādināšanu no amata pārskatīšanu tiesā var turpināt, kamēr tiesneši ir amatā; pauž nožēlu un nosoda pašreizējo praksi pret dažiem tiesnešiem, kuri ir pārcelti uz citu departamentu un/vai spiesti doties atvaļinājumā pēc atgriešanās vai kurus skārusi līdzīga taktika, pārkāpjot dažādus Polijas un Eiropas Savienības Tiesas nolēmumus;

3. stingri mudina Padomi apstiprināt Polijas nacionālo plānu ANM ietvaros tikai tad, kad tā ir pilnībā izpildījusi ANM regulas prasības, it īpaši šīs regulas 22. pantā noteiktās prasības, sevišķi attiecībā uz Savienības finanšu interešu aizsardzību pret interešu konfliktu un krāpšanu, kā arī visus ar Eiropas pusgadu saistītos konkrētām valstīm adresētos ieteikumus tiesiskuma jomā, un kad tā ir īstenojusi visus attiecīgos EST un ECT spriedumus; atgādina, ka sadarbība, kuras pamatā ir savstarpēja atzīšana un savstarpēja uzticēšanās starp dalībvalstīm, Eiropas Savienību un to iestādēm, nevar pastāvēt, ja netiek pietiekami ievērots tiesiskums;

4. atgādina, ka tiesiskuma un LES 2. panta ievērošana ir priekšnoteikums, lai iegūtu piekļuvi līdzekļiem, ka tiesiskuma nosacījumu mehānisms ir pilnībā piemērojams ANM un ka saskaņā ar ANM nebūtu jāfinansē nekādi pasākumi, kas ir pretrunā LES 2. pantā noteiktajām ES vērtībām; atgādina, ka Komisijai pastāvīgi un ļoti rūpīgi ir jāuzrauga riski, kas apdraud ES finanšu intereses ANM īstenošanā, un jebkādi tiesiskuma principu pārkāpumi vai iespējami pārkāpumi un jārīkojas nekavējoties, ja varētu tikt nodarīts kaitējums ES finanšu interesēm, saskaņā ar Tiesiskuma nosacījumu regulu un ANM regulu;

5. uzsver, ka starpposma un galīgie mērķrādītāji, kas saistīti ar Savienības finanšu interešu aizsardzību, atbilstīgas kontroles sistēmas izveidi, tiesu iestāžu neatkarību un krāpšanas, interešu konfliktu un korupcijas novēršanu, atklāšanu un apkarošanu, ir priekšnoteikums un būtu jāīsteno pirms pirmā maksājuma pieprasījuma iesniegšanas, un atgādina, ka ANM maksājumus nevar veikt pirms to īstenošanas;

6. uzskata, ka maksājumus Polijai saskaņā ar ANM nevar veikt, kamēr nav pilnībā īstenoti visi attiecīgie EST un ECT spriedumi; uzsver, ka Komisija un Padome ir politiski atbildīgas Parlamentam par savu darbību;

7. pieņem zināšanai Komisijas lēmumu noteikt Augstākās tiesas nelikumīgās Disciplinārlietu palātas slēgšanu un disciplināro funkciju nodošanu citai Augstākās tiesas palātai kā vienu no svarīgākajiem nosacījumiem ANM līdzekļu atbrīvošanai; mudina Komisiju piemērot stingru pārbaudes mehānismu, kā arī pārbaudes laiku, lai — pirms tiek piešķirti jebkādi līdzekļi — pārliecinātos, ka jaunā palāta atbilst kritērijiem par neatkarīgu un objektīvu tiesu, kā to prasa LES 19. pants; uzsver nepieciešamību stingri ievērot ANP paredzēto grafiku;

8. atgādina, ka EST rīkojums ir saistošs Polijai un tai joprojām būs jāmaksā dienas naudas sods 1 miljona EUR apmērā līdz brīdim, kad tā izskatīs ar Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātu saistītos nolēmumus; tādēļ aicina Komisiju rūpīgi pārbaudīt disciplinārās sistēmas reformu, lai nodrošinātu, ka tā stingri atbilst EST nolēmumiem;

9. pauž nožēlu par to, ka jautājumi par nelikumīgo "Konstitucionālo tiesu" un nelikumīgo "Valsts tiesu padomi (VTP)", kas apdraud VTP objektivitāti un neatkarību, nav iekļauti "mērķrādītājos"; aicina Komisiju nekavējoties sākt pienākumu neizpildes procedūru šajā jautājumā;

10. pauž nožēlu par informācijas trūkumu, jo īpaši tās, kas tiek sniegta Parlamentam, par sarunām starp Komisiju un Polijas iestādēm; sagaida, ka Komisija ātri un regulāri informēs Parlamentu par visām attiecīgajām norisēm;

11. turklāt atgādina, ka tiesiskuma ievērošana un ES līdzekļu pareiza finanšu pārvaldība ir pastāvīgi jāizvērtē visā ANM darbības laikā un ka, lai apmierinoši izpildītu starpposma un galīgos mērķrādītājus un ar tiem saistītos maksājumus, tiek pieņemts, ka nav atcelti pasākumi, kas saistīti ar starpposma un galīgajiem mērķrādītājiem, kuri jau ir apmierinoši izpildīti; uzsver, ka Komisijai ir jāatturas no finansējuma izmaksāšanas un attiecīgā gadījumā jāatgūst līdzekļi, ja šādi nosacījumi vairs netiek izpildīti;

12. atgādina, ka Komisijai kā Līgumu izpildes uzraudzītājai būtu jāizmanto visi tās rīcībā esošie instrumenti, lai nodrošinātu LES 2. pantā noteikto vērtību un ES tiesību pārākuma ievērošanu;

13. atgādina, ka ANM mērķis ir veicināt ES un tās dalībvalstu, tostarp Polijas, atveseļošanu un noturību; pauž nožēlu par to, ka Polijas valdības darbību dēļ ANM finansējums vēl nav sasniedzis Polijas iedzīvotājus un reģionus;

14. uzdod priekšsēdētājai šo rezolūciju nosūtīt Padomei, Komisijai un dalībvalstu valdībām un parlamentiem.